

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

תורה – שמות פרקים א' ב'

(כב) וַיֵּצֵאוּ פְרַעְרָה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר כָּל הַבְּנֵי הַיִּלּוּד הַיִּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּתְחִיּוּן: (כב) וַיֵּצֵאוּ פְרַעְרָה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר כָּל הַבְּנֵי הַיִּלּוּד הַיִּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּתְחִיּוּן: (כב) וּפְקִיד פְרַעְרָה לְכָל עַמִּיּה לְמִימְרָה כָּל בְּרָא דִיתְלִיד לִיהוּדָאִי בְּנֵהוּרָא תִרְמַנְיָהּ וְכָל בְּרֵתָא תִקְיָמוּן:

(א) וַיִּלְךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי: (א) וַיִּלְךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי: (א) וְאֹזֶל גְּבֵרָא מִדְּבֵית לְוִי וְנָסִיב יָת בֵּת לְוִי:

(ב) וַתֵּהָרֵה הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּרְא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֶהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים: (ב) וַתֵּהָרֵה הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּרְא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֶהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים: (ב) וְעַדִּיאַת אֲתָתָא וַיִּלְדַּת בַּר וְחַזַּת יָתִיה אָרִי טַב הוּא וְאִסְמְרֻתִיה תֵּלְתָא יָרְחִין:

(ג) וְלֹא יִכְלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּקַּח לוֹ תִבְת גִּמְא וַתִּחְמְרָה בַּחֲמֹר וּבִזְפַת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֵּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל שִׁפְת הַיָּאֵר: (ג) וְלֹא יִכְלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּקַּח לוֹ תִבְת גִּמְא וַתִּחְמְרָה בַּחֲמֹר וּבִזְפַת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֵּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל שִׁפְת הַיָּאֵר: (ג) וְלֹא יִכְלִית עוֹד לְאִסְמְרוּתִיה וְנָסִיבַת לִיה תַּבּוּתָא דְגוּמָא וְחַפְתָּהּ בַּחֲמֹרָא וּבִזְפַתָּא וְשׁוּיַת בָּהּ יָת רַבִּיא וְשׁוּיַתָּהּ בַּיַּעֲרָא עַל כִּיָּה נִהְרָא:

(ד) וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מִרְחַק לְדַעָה מָה יַעֲשֶׂה לְוִי: (ד) וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מִרְחַק לְדַעָה מָה יַעֲשֶׂה לְוִי: (ד) וְאִתְעַתְדַת אַחֲתִיה מִרְחִיק לְמִידַע מָה יִתְעַבֵּד לִיה:

רש"י

כשנתעצרה ממנו היתה צת ק"ל וקורא אותה צת לוי:

(ב) כי טוב הוא – כשנולד נתמלח הצית כולו אורה (סוטה סז):

(ג) ולא יכלה עוד הצפינו – שמנו לה המצריים מיום שהחזירה והיא ילדתו לששה חדשים ויום א' שהיולדת לשבעה יולדת למקוטעין והם צדקו אחריה לסוף ט': גמא – גמי בלשון משנה ובלע"ז יונק"ו (בינוע) ודבר כך הוא ועומד בפניו כך ובפני קשה: בחמר ובזפת – זפת מבחוץ וטיט מבפנים כדי שלא יריח אותו לדיק ריח רע של זפת: ותשם בסוף – הוא לשון אגס רושי"ל בלע"ז (שילפראהר) ודומה לו (ישעיה יט) קנה וסוף קמלו:

(כב) לכל עמו – אף עליהם גזר יום שנוכל משה אמרו לו אכטנגנינו היום נולד מושיעין ואין אנו יודעין אם ממזרים אם מישראל ורואין אנו שסופו ללקות במים לפיכך גזר אותו היום אף על המזרים שנא' כל הבן היולד ולא נאמר היולד לעברים והם לא היו יודעים שסופו ללקות על מי מריבה:

(א) ויקח את צת לוי – פרוש היה ממנה מפני גזירת פרעה (וחזר ולקחה וזהו וילך שהלך בעצת צתו שאמרה לו גזרתך קשה משל פרעה אם פרעה גזר על הזכרים ואתה ג"כ על הנקבות. ברש"י יאן) והחזירה ועשה בה לקוחין שניים. ואף היא נהפכה להיות נערה. וצת ק"ל שנה היתה שנוכלה בצואה למזרים בין החומות ומאחיים ועשר שנה נשתהו עם וכשילאו היה משה בן שמונים שנה. א"כ

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

נביא – ישעיה פרק כח' יד'–יח'

(יד) לָכֵן שָׁמְעוּ דְבַר יְהוָה אֲנָשֵׁי לְצֹון מִשְׁלֵי הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: (יח) בִּכְן קָבִילוּ פִתְגָמָא דִּי גַבְרִין רְשִׁיעִין שְׁלִטוּנֵי עִמָּא הַדִּין דִּי בִירוּשָׁלַם:

(טו) כִּי אָמַרְתֶּם כְּרַתְנוּ בְרִית אֶת מֹות וְעַם שְׂאוֹל עָשִׂינוּ חֻזָּה שִׁיט {שׁוֹטף} שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר {יַעֲבֹר} לֹא יִבְאֲנוּ כִּי שְׁמֵנוּ כְּזָב מִחֲסָנוּ וּבִשְׂקָר נִסְתַּרְנוּ: (טו) אַרִי אִמְרַתוֹן גִּזְרָנָא קִים עִם קִטוּלָא וְעִם מַחְבְּלָא עִבְדָנָא שְׁלֵמָא מַחַת סְנָאָה אַרִי תִיתִי עֲלִיכּוֹן כִּנְחָל מַגְבֵר דָּאֲתוֹן אֲמַרִין לֹא תִיתִי עֲלָנָא אַרִי שׁוֹינָא בְכַדִּיב רַחֲעֲנָנָא וּבְגִין שְׂקָרִין אֲטַמְרָנָא:

(טז) לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדָנִי יְהוָה הִנְנִי יֹסֵד בְּעִיּוֹן אָבֹן אָבֹן בַּחֹן פִּנְתַּי יִקְרַת מוֹסֵד מוֹסֵד הַמְּאֲמִין לֹא יִחִישׁ: (טז) בִּכְן כַּדְנָן אֲמַר יִי אֱלֹהִים הָא אֲנָא מִמְנֵי בְעִיּוֹן מֶלֶךְ מֶלֶךְ תְּקִיף גִּיבֵר וְאִימַתָּן אֲתַקְפִּינָה וְאֲחַסְנִינָה אֲמַר נְבִיא וְצַדִּיקָא דְהִימְנוּ בְּאֲלִין בְּמִיתִי עֲקָא לֹא יִזְדַּעְזְעוּן:

(יז) וְשִׁמְתִי מִשְׁפַּט לְקוֹ וְצַדִּיקָה לְמִשְׁקָלָת וְיַעֲהָ בְרַד מַחְסָה כְּזָב וְסִתְרָ מִיָּם יִשְׁטָפוּ: (יז) וְאֲשׁוּי דְנָא תְּקִין דָּאֲמַמְרַתוֹן כַּחוּט בְּנִינָא וּזְכוּתָא כַּאֲבֹן מִשְׁקוּלָתָא וִידִלְקָ רֹוּגִי בְרוּחְצֵן כַּרְבִּיכּוֹן וְעַל דָּאֲטַמְרַתוֹן מִן קַדָּם מַעִיקָא יִתְכּוֹן עִמְמִיא יִגְלוּן:

(יח) וְכַפֵּר בְּרִיתְכֶם אֶת מֹות וְחֻזוֹתְכֶם אֶת שְׂאוֹל לֹא תִקּוּם שׁוֹטֵט שׁוֹטֵט כִּי יַעֲבֹר וְהִיִּיתֶם לֹא לְמַדְמָס: (יח) וַיִּבְטַל קִימְכוֹן דְּעַם קִטוּלָא וְשְׁלֵמְכוֹן דְּעַם מַחְבְּלָא לֹא יִתְקִים מַחַת סְנָאָה אַרִי תִיתִי עֲלִיכּוֹן כִּנְחָל מַגְבֵר וְתַחֲוֹן לְהוֹן לְדִישׁ:

רש"י

של מוסד (מוסד) שהוא מוסד גמור. המאמין לא יחיש – המאמין דבר זה לא ימהרנה לא יאמר אם אמת הוא ימהר לבא:

(יז) ושמתי משפט לקו – לפני כל אוחו מלך אביא עליכם גזרות להתם הפושעים שבכם ושמתי משפט יסוריו להיות לקו כלומר אשים קו מלת יסורין להביא עליכם ואת לדקה אשים שתהא משקולת המיישרת בנין הבונון בחומות כלומר שתהא לדקה מהלכת לפניהם ומיישרת לרכיהם שיכלו הפושעים ונתרו הלדקים. ויעה צד מחסה כזב – אותו כיסוי שאמרתם כי שמו כזב מחסנו יבא צד ויטאטאנו ויעה לשון טיאוט כמו (מלכים א') ואת היעים שגורפין בהם אפר הכירות וסתר שאמרתם עליו ובשקר נסתרו המים ישטפוהו כלומר הביא המון (אומו) שיצברו מצבותיה ופסיליהם ולשון משפט האמור כאן יושטי"א כלע"ז:

(יד) משלי העם הזה – האומרים לזון כל משל כגון:

(טו) כרתנו ברית את מות – שלא יבא עלינו. עשינו חוזה – גבול שלא יעברנוהו וכן מחוז חפס (תהלים קז) וכן מחזה אל מחזה (מלכים א') כולם לשון גבול הם וחיונו של דבר אשומי"ר כלע"ז. שיט שוטף – מכה המתהלכת בארץ. לא יבואנו – לא יבא עלינו. שמו כזב – שמו ע"א. מחסנו – מחסה שלנו. ובשקר נסתרו – בע"א בטחנו להסתירנו:

(טז) הנני יסד – לשון עזר הוא כמו (מגלה א') יסד המלך וכן לריד לפותרו הנני הוא אשר יסד ככר. (צליון אבן – ככר) נגזרה הגזרה לפני והעמדתי מלך משיח שיהא צליון לאבן בוחן לשון מצר וחוזק כמו (ישעיהו לב) עופל ובוהן וכמו הקימו בחונו (ישעיהו כג). מוסד מוסד – הראשון פתח לפי שהוא דבוק מוסד

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

שאלו עשינו חוזה. שוט שוטף – אשר אמרת' לא יבואנו והייתם לו למרמס:

(יח) וכופר בריתכם את מות – ויתבטל הברית אשר אמרתם כרתנו ברית את מות כל כפרה לשון קנוח סילוק דבר וכן (בראשית לב) אכפרה פניו. וחזותכם – אשר אמרתם עם

בתובים – משלי פרק יב' טו'–יט'

(טו) דָּרָךְ אֱוִיל יִשָּׂר בְּעֵינָיו וְשִׁמְעוּ לְעֵצָה חָכָם: (טו) ארחיה דסכלא תריצא באפוי ודשמע לעיצתא חכימא הוא:

(טז) אֱוִיל בַּיּוֹם יוֹדַע כַּעֲסוֹ וְכִסָּה קִלְוֹן עָרוֹם: (טז) שטיא כד יומיה מודע רוגזיה וערים מכסי צעריה:

(יז) יִפְיחַ אַמוֹנָה יִגִּיד צֶדֶק וְעַד שְׂקָרִים מִרְמָה: (יז) מן דמסהיד הימנותא נתני צדיקותא וסדה דשקרא רמאה הוא:

(יח) יֵשׁ בּוֹטָה כַּמְדַּקְרוֹת חָרָב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפָּא: (יח) אית דאמריה ספסירא רגשא ולישנא דחכימי מאסיא:

(יט) שִׁפְתַּי אָמַת תִּבּוֹן לְעַד וְעַד אֲרַגְיֵעָה לְשׁוֹן שְׂקָר: (יט) שפתא דקטטא תתקן לעלם וסדהא מסתרהב בלישנא דשקרא:

רס"י

(יח) יש בוטה – מדבר כמו לבטא צשפתים (ויקרא ה). כמדקרות חרב – שמסכסך את הבריות וגורם להם להרוג. ולשון חכמי' – המציא שלום בין אדם לחבירו. מרפא – למצב' ההוא:
(יט) שפת אמת תכון לעד – תתבסס ותקיים. ועד ארגיעה – למעט רגע הוא כלה והולך שהשקר אין לו רגלים:

(טז) אויל ביום יודע כעסו – ביום שהוא כועס בו ביום הודיע כעסו שהוא מתגרה ומחרף חזירו ברבים ואין מעלך לרוחו, אבל הערום כוסה קלון ואינו ממהר לריב, ומדרש אגדה ביום שנברא אדם הראשון נודע סורחנו והקב"ה שהוא ערום לא רצה לשחת בריותיו כסה קלונו ודח' לגזרתו מיום של אדם ליום שלו שהוא אלף שנה:

(יז) יפיח אמונה יגיד דק – מי שמדבר אמונה מגיד דין עדות דק לזכות הזכאי:

משנה – זבחים פרק יג'

(א) השוחט והמעלה בחוץ, חיב על השחיטה וחיב על העליה. רפי יוסי הגלילי אומר, שחט בפנים והעלה בחוץ, חיב. שחט בחוץ והעלה בחוץ, פטור, שלא העלה (בחוץ) אלא דבר פסול. אמרו לו, אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ, בין שהוציא, פסול:

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

הדין לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ. ורבי יוסי הגלילי אמר לך, מה לשוחט צפנים ומעלה בחוץ שכן היתה לו שעת הכושר, תאמר לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ שלא היתה לו שעת הכושר. ואין הלכה כר' יוסי הגלילי:

רע"ב – (א) השוחט – קדשים בחוץ והעלן בחוץ – בהעלם אחד. חייב על השחיטה וחייב על ההעלמה שהן שני גופי עבירה, לתרווייהו כתיבי, אשר ישחט ואשר יעלה: כיון שהוליאו פסלו – ואפילו הכי חייב, והוא (ב) טמא שאכל, בין קדש טמא ובין קדש טהור, חיב. רבי יוסי הגלילי אומר, טמא שאכל טהור, חיב. וטמא שאכל טמא, פטור, שלא אכל אלא דבר טמא. אמרו לו, אף טמא שאכל טהור, כיון שנגע בו, טמאהו. וטהור שאכל טמא, פטור, שאינו חיב אלא על טמאת הגוף:

ועומד, כדי שיתחייב עליו אף משום טומאת הגוף. ור' יוסי הגלילי לית ליה איסור חל על איסור באיסור כולל, ואין איסור של טומאת הגוף חל על איסור של טומאת בשר. ואין הלכה כרבי יוסי הגלילי: וטהור שאכל טמא פטור – מן הכרת. וסופג את הארבעים משום (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל: שאינו חייב אלא על טומאת הגוף – כדכתיב (שם) וטומאתו עליו וכרתה, בטומאת הגוף הכתוב מדבר:

רע"ב – (ב) הטמא שאכל כו' – משום דפליגי ר' יוסי הגלילי ורבנן בתרווייהו, דמנו הגך תרתי פלוגתא להדדי, תנינהו גבי הדדי: ר' יוסי הגלילי אומר וכו' – כשנטמא הגוף ואחר כך נטמא הבשר כולי עלמא לא פליגי דחייב כרת. כי פליגי, שנטמא הבשר ואחר כך נטמא הגוף. רבנן אית להו איסור כולל, דמתוך שחל עליו איסור טומאת הגוף לאסרו בבשר טהור שהיה מותר בו מתחילה, חל נמי אף על הבשר טמא ואע"פ שהיה אסור (ג) חמור בשחיטה מפעליה, ובפעליה מפשחיטה. חמור בשחיטה, שהשוחט להדיוט, חיב. והפעלה להדיוט, פטור. חמור בפעליה, שנים שאחזו בספין ושחטו, פטורים. אחזו באבר והעלוהו, חיבין. העלה וחזר והעלה וחזר חיב על כל עליה ועליה, דברי רבי שמעון. רבי יוסי אומר, אינו חיב אלא אחת, ואינו חיב עד שיעלה לראש המזבח. רבי שמעון אומר, אפלו העלה על הסלע או על האבן, חיב:

שנים שאחזו באבר והעלוהו שהן חייבין: העלה – ונודע לו: וחזר והעלה – מאותה בהמה עצמה, חייב על כל אחת ואחת: עד שיעלה לראש המזבח – דכתיב (בראשית ח) ויצעו נח מזבח לה', אלמא אפילו צמת יחיד שהיא בחוץ אינה העלמה בלא מזבח: אפילו העלה על הסלע – דכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד, ולא מזבח צמת יחיד, ובפרשת המעלה בחוץ כתיב. והלכה כר' יוסי:

רע"ב – (ג) שהשוחט להדיוט כו' – השוחט קדשים בחוץ לאכילת הדיוט חייב: המעלה – בחוץ לאורך הדיוט. פטור משום העלאת חוץ. גזי שחיטה כתיב דם יחשב לאיש, אפילו השוחט לאיש, וגזי העלמה כתיב לעשות לה', אינו חייב כשמעלהו בחוץ עד שיכין בו לה': ושחטו פטורים – דכתיב (שם יז) דם יחשב לאיש ההוא, אחד ולא שנים: והעלוהו חייבין – דכתיב (שם) איש איש וגו' אשר יעלה וגו', שאין תלמוד לומר איש איש, אלא לרבות (ד) אחד קדשים פשרין ואחד קדשים פסולין, שהיה פסולין בקדש, והקריבין בחוץ, חיב. הפעלה כזית מן העולה ומן האמורין בחוץ, חיב. הקמץ, והלבונה, והקטרות, ומנחת פהנים, ומנחת כהן המשיח, ומנחת נסכין, שהקריב מאחד מהן כזית בחוץ, חיב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

בְּלוֹ. וְכִלְם שְׁהִקְרִיבוּ בְּפָנִים וְשִׁיר בָּהֶן בְּזִית וְהִקְרִיבוּ בַחוּץ, חֵיב. וְכִלְם שְׁחִטּוּ בְּלֹ שֶׁהֶן וְהִקְרִיבוּ בַחוּץ, פְּטוּר:

על העלאתה בחוץ: מנחת כהן המשיח – עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום: כזית – דהיינו שיעור הקטרה: עד שיקריב את כולו – דקסבר כל המתירין מפסלי בחסרון, וכל זמן שלא קרבו כולו לא הוי הקטרה לזאת בעלים ידי חובתו. ולכבן הני נמי הויא הקטרתו בזזית היכא דכולו קיים ולא חסרו קודם הקטרה: ושייר בהן כו' חייב – שהרי בזה נגמרה הקטרה: וכולו שחסרו כל שהן – קודם הקטרה על ידי איבוד או שריפה, נפסלו בחסרון, לכתיב (ויקרא צ) והגותרת מן המנחה, פרט לשחכרה היא או שחסר קומלה קודם הקטרה:

(ה) הפקריב קדשים ואמוריהם בחוץ, חֵיב. מנחה שלא נקמצה וְהִקְרִיבָהּ בַחוּץ, פְּטוּר. קמצה וחזר קמצה לתוכה וְהִקְרִיבָהּ בַחוּץ, חֵיב:

אינו חולץ (טז): מנחה שלא נקמלה – אינה ראויה לפנים. הלכך המקריבה בחוץ פטור: קמלה וחזר קומלה לתוכה – והקריבה בחוץ: חייב – שכיולא בה בפנים כשרה, כדתנן בהקומץ, נתערב קומלה בשיריים לא יקטיר ואם הקטיר כשרה:

(ו) הקמץ והלבונה שֶׁהִקְרִיב אֶת אֶחָד מֵהֶן בַחוּץ, חֵיב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיִּקְרִיב אֶת הַשְּׁנַי. אֶחָד בְּפָנִים וְאֶחָד בַחוּץ, חֵיב שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶת אֶחָד מֵהֶן בַחוּץ, חֵיב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיִּקְרִיב אֶת הַשְּׁנַי. אֶחָד בְּפָנִים וְאֶחָד בַחוּץ, חֵיב. הַזּוֹרֵק מִקְצֵת דָּמִים בַחוּץ, חֵיב. רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר, אִף הַמְנַסֵּה מִי חָג בַּחֲג בַחוּץ, חֵיב. רַבִּי נְחֻמְיָה אֹמֵר, שִׁירֵי הַדָּם שֶׁהִקְרִיבוּ בַחוּץ, חֵיב:

ואין הלכה כר' אליעזר ככולה מתניתין. וניסוך המים בחג לאו דאורייתא הוא אלא הלכה למשה מסיני: שירי הדם שהקריבו בחוץ חייב – ששירי דמים הפנימים מיירי, וכבר ששירי הדם מעכבין בהם, הלכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ. אבל ששירי הדם של מזבח החילון מודה ר' נחמיה שאינם אלא למטה ולא לעכב, הלכך הזרקו בחוץ ודאי פטור. ואין הלכה כר' נחמיה:

רע"ב – (ז) שהיה פסולו בקודש – כגון הלן והיולא והגשט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואין וצפנים אם עלו לא ירדו, מתקבל צפנים קרינו ביה, וחייבין עליהן בחוץ, דכתיב (שם) לעשות אותו לה', כל שנעשה לה' חייבין עליו בחוץ, וכל שאינו נעשה לה' אין חייבין עליו בחוץ: המעלה כזית מן העולה ומאימורים – חזי זית מזה וחזי זית מזה: חייב – לכולה כליז: הלבונה – של מנחת נדבה: והקטרת – של כל יום פרס שחרית ופרס בין הערבים: ומנחת כהנים – שהיא כליז וראויה להעלה כקומץ של מנחת ישראל. אבל שירי מנחת ישראל אינו חייב

רע"ב – (ה) המקריב קדשים ואמוריהם – שהקריב הבשר והאימורים מחוברים בו, חייב משום אימורים, ולא אמרינו הרי בשר חולץ בין האימורין לאש, ודכוותה צפנים לאו העלחה היא, דרחמנא אמר (שם א) על העלים אשר על האש, והמעלן בחוץ נמי לא יחא חייב, לא אמרינו הכי לפי שמוין צמינו

רע"ב – (ו) הקומץ והלבונה של מנחת נדבה – שניהם מתירים את שיריה לאכילה. הלכך ר' אליעזר פטור, דבעי הקטרת כל המתיר: אחד צפנים – תחילה, ואחר כך השני בחוץ, חייב, שזה גמר ובו הכל תלוי: שני בזיכי לבונה – מתירים לחם הפנים: מי החג – שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות. אם ניסך אותו בחוץ חייב, דסבר ניסוך המים בחג דאורייתא הוא, הלכך מיחייב עלה בחוץ.

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

(ו) המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ, חיב. מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור. השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ, חיב. נמצא, דרך הכשרו מבפנים, פטורו בחוץ. דרך הכשרו בחוץ, פטורו בפנים. רבי שמעון אומר, כל שחיבין עליו בחוץ, חיבין על פיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ, חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ:

הראשונה חוץ כגון שחיטה, פטורו בפנים, אם נשחט בפנים והעלה בחוץ: ר' שמעון אומר כו' – במלתיא לתנא קמא חסורי מחסרא והכי קתני, וכן השוחט בהמה כלילה בפנים והעלה בחוץ פטור, לאינה מתקבלת בפנים, דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם, ולא כלילה, ונמלא הזבח פסול ולפיכך אינו חיב על העלאתו. אבל אם שחט כלילה בחוץ והעלה בחוץ חיב, מפני שהשחיטה בחוץ כלילה כשרה היא לפיכך חיב שחט על השחיטה ועל העלאתו. ופליג רבי שמעון בהא ואמר, כל שחיבין עליו בחוץ חיבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ – כלומר, כשם שהשוחט בחוץ כלילה והעלה בחוץ חיב, כך אם שחט בפנים כלילה והעלה בחוץ חיב על ההעלאתו חוץ מהשוחט עוף בפנים והעלהו בחוץ פטור רע"ב שאם שחט והעלה בחוץ חיב. ואין הלכה כר' שמעון:

רע"ב – (ז) מלק בחוץ – נבלה היא, שאין מליקה אלא בפנים, לכך פטור על העלאתו בחוץ. ואם תאמר, והלא כל הנעלים בחוץ נפסלו ביציאתן, וכן השוחט בחוץ פסול הוא, וחייבין על העלאתו. החס רחמנא רבייה. אבל לענין שאר פסולים, מתקבלים בפנים בעינן: שחט בחוץ והעלה בחוץ חיב – אף על העלאתו. דכל שמתחיב על שחיטתו בחוץ אם חזר והעלה הוא או אחר, חיב: נמלא דרך הכשרו בפנים – בגמרא קאמר, תני דרך חיובו בפנים פטורו בחוץ, ודרך חיובו בחוץ פטורו בפנים, כגון, שחט העוף בפנים והעלה בחוץ פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ חיב. מלק בפנים והעלה בחוץ חיב. מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור. נמלא במקום שמתחיב על העלאתו אם נעשית העבודה הראשונה בפנים כגון במליקת פנים פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ. ודרך שמתחיב על העלאתו אם נעשית עבודה

(ח) החטאת שקבל דמה בכוס אחד, נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, בפנים וחזר ונתן בחוץ, חיב, שפלו ראוי לבוא בפנים. קבל דמה בשני כוסות, נתן שניהן בפנים, פטור. שניהן בחוץ, חיב, אחד בפנים ואחד בחוץ, פטור. אחד בחוץ ואחד בפנים, חיב על החיצון, והפנימי מכפר. למה הדבר דומה, למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה, והרי שתיהן עומדות, שחט שתיהן בפנים, פטור שחט שתיהן בחוץ, חיב. אחת בפנים ואחת בחוץ, פטור. אחת בחוץ ואחת בפנים, חיב על החיצונה, והפנימית מכפרת. כשם שדמה פוטר את בשרה, כך הוא פוטר את בשר חבתה:

לו ידיעה בינתים, חיב שחט: אחד בפנים – ואחר כך השני בחוץ פטור. ואפילו לר' נחמיה דסבר כוס אחד עושה את חזרו לחיוטת נשפך לאמה. הלכך אפילו שיריים לא הוי: והפנימי מכפר – להכשיר הזבח. שהדס הגזרק תחלה בחוץ לא עשה המשוייר כיוצא

רע"ב – (ח) נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים חיב – מלתא דפשיטא היא, ומשום סיפא נקט לה, נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ שאינו נותן בחוץ אלא שירי הדס, חיב. ומתניתין כר' נחמיה דסבר שיריים מעכבים. ואינה הלכה: שניהן בחוץ חיב – אחת. ואם היתה

חק לישראל – פרשת שמות יום ה'

קדשי קדשים מן המעילה ליהבה בהן שעת היתר לכהנים: כך הוא פוטר את צפר חזרתה – ואלע"פ שפסולה וואשחט שתייהן צפנים קאיו. ואשמועינן הכא דהיכא למונחות שתייהן וקדם את דם האחה, פטר את חזרתה מן המעילה משום [דהויא] חטאת שנתכפרו בעליה, לקיימ"ל החטאות המתות לא נהנין ולא מועלין:

בו: שתייהן בחוץ חייב – על כל אחת ואחת. דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה צפנים (כטו): אחת צפנים – והשניה אחר כן בחוץ פטור. דהויא לה חטאת שנתכפרו בעליה, ולמיתה הזלה ואינה מתקבלת צפנים: חייב על החילונה – דהא חזיא לפנים לאיזה מהן שיראה יקריבה: כשם שדמה פוטר את צפרה – מן המעילה, ודזריקת דם מוילאה צפר

גמרא – זבחים דף ק"ח ע"ב

כי אתא רב דימי אמר רבי בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל בשילה ונוב וגבעון ובית עולמים ובכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר חופף עליו כל היום כל חפירות לא יהו אלא בחלקו של בנימין כי אזיל אביי אמרה קמיה דרב יוסף אמר חד ברא הוה ליה לבייליל ולא מיתקן והכתיב ויטש (את) משכן שילה וכתוב וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר אמר רב אדא מאי קא קשיא ליה דלמא שכינה בחלק בנימין וסנהדרין גדולה בחלק יוסף מדמצינו בבית עולמים דשכינה בחלקו של בנימין וסנהדרין בחלק יהודה אמר ליה הכי השתא התם מיקרבן נחלות גבי הדדי הכא מי מקרבן הכא נמי מקרבן כדאמר רבי חמא בר' חנינא רצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה לבלעה ה"נ רצועה היתה יוצאת מחלקו של יוסף לחלקו של בנימין והיינו דכתיב תאנת שילה כתנאי חופף עליו זה מקדש ראשון כל היום זה מקדש שני ובין כתיפיו שכן אלו ימות המשיח רבי אומר חופף עליו זה העולם הזה כל היום אלו ימות המשיח ובין כתיפיו שכן זה העולם הבא:

רש"י על הגמרא

שילה – על שהיה בנימין מתאונן עליה: העולם הזה – כל מקום ששרתה שכינה ואף שילה ונוב וגבעון:

חד ברא הוה ליה לבייליל ולא מיתקן – נראה בעיני כי אצו של אצוי כיליל שמו: מי מקרבן – שילה וגבול נחלת בנימין: תאנת

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

זוהר – שמות דף כ' ע"ב

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו בהן מדין. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים כ"ג) מזמור לדוד יי' רועי לא אֶחָסֶר. פְּלוֹמֵר, יי' רועי: יי' הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן, ומוליכם למרעה טוב, למרעה שָׁמֶן, במקום נחלי מים, מישר הליכתו בצדק ובמשפט. אף הקדוש ברוך הוא, כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב: אמר רבי יוסי, דרוך הרועה, לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, והשבט בידו שלא יטו ימין ושמאל. כן הקדוש ברוך הוא, הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור, ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל:

דבר אחר ומשה היה רועה, אמר רבי יוסי, תדע לה, שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים. אם הרועה שוטה, עליו נקרא (משלי כ"ז) תקנה לכסיל ממנו:

אמר רבי יהודה, משה חכם היה, ובקי לנהוג את צאנו. בא וראה, מדוד, שנאמר (שמואל א', ט"ז) והנה רועה בצאן. ללמדך שדוד (דף כ"א ע"א) חכם גדול היה, והיה רועה צאנו כדון וכשוורה. לפיכך, עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל. ולמה צאן ולא בקר. אמר רבי יהודה, ישראל נקראים צאן שנאמר, (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם. וכתיב, (יחזקאל ל"ו) בצאן קדשים בצאן ירושלים:

מה הצאן, פשיקרו על המזבח, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. כן המנהיג לישראל כדון וכשוורה, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. ועוד, הרועה את הצאן, כשהצאן יולדת, הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו, כדי שלא ילאו ויגעו, ומוליכם אחרי אמותם, ומרחם עליהם. כן המנהיג לישראל, צריך להנהילם ברחמים, ולא באכזריות. וכן אמר משה, (במדבר י"א) כי תאמר אלי, שאהו בחיקך וגו':

מה הרועה את הצאן, כשהוא רועה טוב, מציל את הצאן מן הזאבים, ומן האריות. כן המנהיג לישראל, אם הוא טוב, מצילן מן העבודת כוכבים ומזלות, ומדין של מטה, ומדין של מעלה, ומדריך לחיי העולם הבא. כן משה, רועה נאמן היה, וראה הקדוש ברוך הוא, שכדאי הוא לרעות את ישראל, באותו הדין ממש, שהיה רועה את הצאן, לכשבים, כפי הראוי להן. והנקבות כפי הראוי להן:

ולפיכך כתיב, ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו, ולא שלו:

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג'

(יא) הפורש מדרכי צבור ואף על פי שלא עבר עבירות אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצות בכללן ולא נכנס בצרתן ולא מתענה בתעניתן אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ וכאילו אינו מהן אין לו חלק לעולם הבא העושה עבירות ביד רמה כיהויקים בין שעשה קלות בין שעשה חמורות אין לו חלק לעולם הבא וזהו הנקרא מגלה פנים בתורה מפני שהעיו מצחו וגילה פניו ולא בוש מדברי תורה:
(יב) שנים הם המוסרין המוסר חבירו ביד עכו"ם להורגו או להכותו והמוסר ממון חבירו ביד עכו"ם או ביד אנס שהוא כעכו"ם ושניהם אין להם חלק לעוה"ב:

מוסר – מספר חרדים דף ע"ב ע"א

העולם הזה ים סוער צריך לדמות האדם בדעתו כאלו הוא שט בים ולכן ירים ראשו למעלה ליוצרו ויזהר פן יכנסו בפיו המים הזידונים וישמר מן הגלים הבאים לטורדו ואם לאו דמו בראשו. בן אדם סבת שלום פרוס על ראשו וביתו בכל עוז ותוקף והלכת בדרךיו דכתיב (ישעיה מ"ה) עושה שלום וגו' ופירושו בזהר מדכתיב עושה ולא עשה שתמיד עושה לכן גם אתה תמיד תעשה שלום. דמות הלשון חרב חדה לאנשי המלחמה הצדיקים נלחמים בה נגד יצרם הרע וחייליו. הרשעים נגד יצרם הטוב וחייליו. כתיב (תהלים קי"ט) סעפים שנאתי ותורתך אהבתי וכתיב (שם) אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' וכתיב (שם נ"ה) השלף על ה' יהבך הפונה כי כמה זמן אדם מאבד בידיו לריק בחשבו על ענייני עולמו ופרנסתו וסוף אדם להבל דמה כלומר מהרהר ומחשב ומבטל זמנו ואינו משגיח כי ימיו כצל עובר ובעוד שהוא מחשב ומהרהר יעשה חבילות של תורה ומצות לעולם הבא. ואתיא מכלל לא רב השלום הוא יסו"ד המעלה יקוץ מתרדמתו לתקו אשר עות וליסו"ד ארץ: